

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ

kirjaamo@tem.fi

virve.haapajarvi@tem.fi

Diaarinro TEM/1230/00.04.01/2015

KILPAILULAIN UUDISTAMISTA KOSKEVAN TYÖRYHMÄN MIETINTÖ

OP Ryhmä kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto kilpailulain uudistamista koskevan työryhmän mietinnöstä.

Markkinoiden tehokkaan toimimisen kannalta on tärkeää, että kilpailuviranomaisilla on käytössään asianmukaiset ja tehokkaat keinot selvittää sitä, esiintyykö markkinoilla kilpailulain vastaista toimintaa ja tarvittaessa puuttua siihen. Keinojen täytyy kuitenkin olla suhteellisuusperiaatteiden mukaisia, niiden tulee vastata muiden samassa asemassa olevien viranomaisten keinoja ja toiminnassa tulee ottaa huomioon elinkeinonharjoittajien ja selvityksen kohteina olevien yksilöiden oikeudet.

Elinkeinoelämän Keskusliitto EK sekä Asianajajaliitto ovat jättäneet eriävät mielipiteet ja lausumat työryhmän loppuraportin linjauksiin. OP Ryhmä yhtyy kyseisissä eriävissä mielipiteissä ja lausunnoissa esitettyihin näkemyksiin. Näiden perusteiden lisäksi haluamme erityisesti nostaa mietinnön osalta esille seuraavia huomioita.

Ehdotuksen mukaan kilpailuviranomaisille annettaisiin oikeus jatkaa kohdeyrityksessä aloitettua tarkastusta sen omissa tiloissa. Katsomme, että tällaista oikeutta ei tule kilpailuviranomaisille antaa. Kilpailuviranomaiset ottavat tarkastuksen yhteydessä haltuunsa huomattavan määrän myös sellaista aineistoa, joihin sillä ei ole tarkastusoikeutta, kuten asianajajan ja päämiehen välinen luottamuksellinen kirjeenvaihto. Mikäli tämän aineiston läpikäyminen tapahtuu muualla kuin yrityksen tiloissa, on tarkastuksen kohteena olevalla yrityksen käytännössä mahdotonta varmistaa menettelyn asianmukaisuus. Yrityksen edustajan on lisäksi käytännössä huomattavasti helpompaa valvoa tarkastuksen kulkua yrityksen omissa tiloissa kuin kilpailuviranomaisen toimitiloissa. Mikäli esityksessä päädytään kuitenkin siihen, että tarkastuksia olisi mahdollista tehdä kilpailuviranomaisen toimitiloissa, tulisi tehdyistä toimenpiteistä jäädä tarkat lokitiedot, jotka tarkastettavalla on mahdollisuus tarkistaa.

Mietinnössä ehdotetaan, että ulkopuolisen oikeudellisen neuvonantajan suojaa koskevaa riitakysymystä ei asetettaisi tuomioistuinkontrolliin, vaan kilpailuviranomaisen palveluksessa oleva virkamies ratkaisisi dokumentin luonteen. Myöskään menettelytapaa tämän suhteen ei ole kuvattu tarkemmin. Tätä ei voida missään nimessä pitää riippumattomana oikeus-suojakeinona. Päämiehen ja asianajajan väliseen kirjeenvaihtoon liittyy usein asioita, joista on tarpeen neuvotella tarkastuksen kohteena olevan yrityksen ja tutkinnan suorittavan tahon kanssa ja osapuolilla saattaa olla eriäviä näkemyksiä sen suhteen, mitä aineistoa tarkastusoikeuden piiriin kuuluu. Ristiriitatilanteet tulee ehdottomasti ratkaista ulkopuolisen ja riippumattomana tahon toimesta.

Katsomme myös, että tarkastuksen kohteen kuuleminen kotitarkastuksien yhteydessä rikkoo kotirauhan suojaa. Tarkastukset ovat rankkoja toimenpiteitä, joissa puututaan mm. henkilöiden yksityisyyden ja viestinnän luottamuksellisuuden suojaan. Kuulusteluja ei sen vuoksi tulisi missään nimessä sallia pidettäväksi kuulusteltavan kotona mahdollisesti myös muiden perheenjäsenten läsnä ollessa.

Vaikka kilpailuviranomaisille esitetään mietinnössä hyvinkin tehokkaita puuttumis- ja tutkintakeinoja, niiden vastapainoksi ei kuitenkaan esitetä mitään keinoa, joilla tarkastuksen kohde voisi kontrolloida tutkinnan ja käytettyjen keinojen asianmukaisuutta. Pidämme tätä tarkastuspäätöksien etu- ja jälkikäteiskontrollin puuttumista valitettavana (vrt. pakkokeinolaki).

Menettelysäännösten rikkomista koskevaa sanktiointia ei ole tarpeen lisätä, sillä jo nykyisen lainsäädännön nojalla asiaan voidaan tehokkaasti puuttua. Sanktiointia pitäisi muutenkin käyttää vain silloin, kun kyseessä on selvästi tahallinen menettely. Käytännössä kilpailuviranomaisen pyytämät tiedot ja aineistot ovat todella laajoja ja osittain tulkinnanvaraisia, joten on mahdollista, että tietojen toimittamisen yhteydessä toimitetaan tahattomasti puutteellisia tai vääriä tietoja.

Mietinnössä ehdotetaan, että toimialayhdistyksille määrättävät seuraamusmaksut korotetaisiin ja niitä määrättäessä laskettaisiin mukaan kymmenen suurimman jäsenen liikevaihto. Samanaikaisesti myös toimialayhdistyksen jäsenille voidaan määrätä seuraamusmaksu. Ehdotettu laskentapa johtaa kohtuuttoman suuriin seuraamusmaksuihin, jotka toimialayhdistyksen jäsenet viime kädessä maksavat. Lopputuloksena saattaa olla se, että toimialayhdistyksen piirissä harjoitettava laillinen edunvalvonta saattaa huomattavasti vaikeutua tai loppua kokonaan asiaan liittyvät epävarmuuden ja kilpailuoikeudellisten seuraamusmaksujen pelossa.

Pidämme sitoumuksia lähtökohtaisesti joustavana ratkaisukeinona, joiden käyttöä tulee jatkossakin suosia. Kuten mietinnössä onkin jo nostettu esille (s. 101), kilpailulain 10 §:n mukaisten sitoumuspäätösten määrääminen kuitenkin siten, että ne ovat voimassa toistaiseksi, aiheuttaa toimijoille kohtuutonta haittaa. Tilanne markkinoilla saattaa muuttua huomattavastikin sitoumuspäätöksen määräämisen jälkeen, jolloin sitoumuspäätös saattaa uudessa markkinatilanteessa rasittaa kohtuuttomasti sen antajaa. Sen sijaan, että sitoumukset olisivat lähtökohtaisesti voimassa toistaiseksi, tulisi niiden olla voimassa määräajan, jonka jälkeen niiden jatkamisen tarpeellisuutta tulisi huolellisesti harkita.

OP Ryhmä haluaa myös kiinnittää huomioita tutkintaprosessin läpinäkyvyyden lisäämiseen ja niiden keston huomattavaan lyhentämiseen. Tutkinta kestää nykyisin pääsääntöisesti useita vuosia, mikä aiheuttaa huomattavaa epävarmuutta elinkeinonharjoittajalle ja rajoittaa liiketoimintaa kohtuuttomasti. Kehitettäessä kilpailuviranomaisten toimintaa myös näihin asioihin tulee kiinnittää huomioita ja esittää konkreettisia parannusehdotuksia tutkintaprosessin läpinäkyvyyden parantamiseksi sekä sen keston lyhentämiseksi.

Helsingissä, 15. toukokuuta 2017

OP RYHMÄ

Erkki Sarsa
Edunvalvontajohtaja

Satu Wennberg
Edunvalvontapäällikkö